

SLOVENSKÁ REPUBLIKA

UZNESENIE

Ústavného súdu Slovenskej republiky

IV. ÚS 20/05-20

Ústavný súd Slovenskej republiky na neverejnom zasadnutí senátu 18. januára 2005 predbežne prerokoval sťažnosť Márie Achbergerovej, bytom S. J., zastúpenej advokátkou JUDr. G. Z., B., vo veci porušenia jej základných práv podľa čl. 46 ods. 1, čl. 47 ods. 3 a čl. 48 ods. 2 Ústavy Slovenskej republiky, práva podľa čl. 6 ods. 1 Dohovoru o ochrane ľudských práv a základných slobôd a práva podľa čl. 14 ods. 1 Medzinárodného paktu o občianskych a politických právach postupom Okresného súdu Pezinok v konaní vedenom pod sp. zn. 5 C 449/00 a postupom Krajského súdu v Bratislave v konaní vedenom pod sp. zn. 5 Co 98/03 a takto

r o z h o d o l :

Sťažnosť Márie Achbergerovej o d m i e t a .

O d ô v o d n e n i e :

I.

Ústavnému súdu Slovenskej republiky (ďalej len „ústavný súd“) bola 16. marca 2004 doručená sťažnosť Márie Achbergerovej, bytom S. J. (ďalej aj „sťažovateľka“), vo veci

porušenia jej základných práv podľa čl. 46 ods. 1, čl. 47 ods. 3 a čl. 48 ods. 2 Ústavy Slovenskej republiky (ďalej len „ústava“), práva podľa čl. 6 ods. 1 Dohovoru o ochrane ľudských práv a základných slobôd (ďalej len „dohovor“) a práva podľa čl. 14 ods. 1 Medzinárodného paktu o občianskych a politických právach (ďalej len „medzinárodný pakt“) postupom Okresného súdu Pezinok (ďalej len „okresný súd“) v konaní vedenom pod sp. zn. 5 C 449/00 v spojení s postupom Krajského súdu v Bratislave (ďalej len „krajský súd“) v konaní vedenom pod sp. zn. 5 Co 98/03.

Zo sťažnosti vyplynulo, že: *«Sťažovateľka spolu so svojím teraz už nebohým manželom J. A. nadobudli za svojho spolužitia novovytvorením vecí – postavením stavby vlastníctvo k rodinnému domu a tiež k pozemnoknižným parcelám. Ešte za života manžela sťažovateľky jej syn J. A. mladší donútil otca J. A. staršieho k podpísaniu ním pripravenej listiny o vydedení, v ktorej obvinil svoju sestru A. (...), že otcovi neposkytla potrebnú pomoc, ktorú od nej vyžadoval a že sa o nebohého nestarala. A. T. poslala návrh na súd, v ktorom žiadala, aby súd vyslovil neplatnosť vydedovacej listiny. Konanie o tom sa viedlo na bývalom súde Bratislava – vidiek pod sp. zn. 11 C 179/89 a bolo právoplatne skončené dňa 30. 7. 1990 úspechom navrhovateľky (...).*

Po právoplatnom ukončení tohto konania, t. j. po 30. 7. 1990 sa uskutočnilo dedičské konanie po manželovi sťažovateľky a na základe dedičského rozhodnutia sp. zn. D 744/89 zo dňa 27. 3. 1992 sa sťažovateľka stala výlučnou vlastníčkou nehnuteľnosti, pretože jej syn trval na tom, aby sestra (...) nechala svoj dedičský podiel matke, čo urobil aj on. Tento jeho prejav (...) viedol syna sťažovateľky k tomu, že už 31. 8. 1992 sám vybavil znalecký posudok na ocenenie nehnuteľnosti, ktorý bol súčasťou „kúpnej zmluvy“ s overeným podpisom zo dňa 23. 9. 1992. Hneď dňa 24. 9. 1992 požiadal príslušné Štátne notárstvo o registráciu zmluvy a tá sa aj v ten istý deň uskutočnila. Syn sťažovateľky tak v období od 3. 7. 1992 do 23. 9. 1992, t. j. v priebehu 2 mesiacov a 20 dní, dosiahol, že celé existujúce vlastníctvo jeho rodičov získal do výlučného vlastníctva. Tieto údaje sa sťažovateľka dozvedela postupne (niektoré až v priebehu súdneho sporu o neplatnosť kúpnej zmluvy), pričom o existencii samotnej kúpnej zmluvy sa dozvedela až v januári 2000 za pomoci dcéry, ktorú splnomocnila na prešetrenie na katastri nehnuteľností, čo je s jej vlastníctvom k rodinnému domu a s príslušenstvom. (...)

Dňa 3. 5. 2000 sťažovateľka požiadala o právnu pomoc advokátsku kanceláriu a po zhromaždení potrebných skutkových zistení bol podaný návrh o určenie absolútnej neplatnosti kúpnej zmluvy. Uvedeným návrhom sa sťažovateľka domáhala v podstate ochrany svojho vlastníckeho práva najmä k rodinnému domu, ktorý nikdy nemala v úmysle speňažiť, lebo bol jej jediným obydľím. (...) O kúpe domu sa so synom nikdy nerozprávala.»

Okresný súd rozsudkom sp. zn. 5 C 449/00 z 29. januára 2003 návrh sťažovateľky na určenie absolútnej neplatnosti kúpnej zmluvy zamietol, čo odôvodnil tým, že sa jej nepodarilo preukázať nedostatok slobodnej vôle pri uzatváraní zmluvy ani že právny úkon nebol urobený vážne. Podľa názoru okresného súdu sa sťažovateľka predmetnou kúpnu zmluvou snažila realizovať svoj zámer, aby v prípade dedičského konania nededila jej dcéra a aby ani jej nevesta si nemohla uplatňovať nárok na dom. Okresný súd taktiež nezistil, že by napadnutú kúpnu zmluvu bolo možné považovať za neplatnú pre rozpor s dobrými mravmi.

Sťažovateľka tvrdí, že „Pre tento svoj záver prvostupňový súd vybral z dôkazov náhodilé a neúplné časti a v konaní zhromaždený materiál jednotlivo ani vcelku nevyhodnotil. Hodnotiaca úvaha súdu z hľadiska hodnovernosti a pravdivosti dôkazov je len okrajová a je ľubovoľná. Súd nerešpektoval pri hodnotení dôkazov ust. § 132 OSP, keď nevychádzal zo všetkého, čo v konaní vyšlo najavo, vrátane toho, čo uviedli účastníci“.

Sťažovateľka vyčíta okresnému súdu aj to, že nevykonával ňou navrhnuté dôkazy dedičskými spismi tak, ako mu to ukladá ustanovenie § 129 ods. 1 Občianskeho súdneho poriadku (ďalej aj „OSP“), má výhrady aj voči spôsobu zapisovania do zápisnice z pojednávania konaného 29. januára 2003 a namieta, že jej nebolo umožnené vyjadriť sa k „vykonaným“ dôkazom listinami.

Sťažovateľka napadla označený prvostupňový rozsudok odvolaním, o ktorom rozhodol krajský súd rozsudkom sp. zn. 5 Co 98/03 z 21. októbra 2003 tak, že rozsudok súdu prvého stupňa v celom rozsahu potvrdil. Podľa sťažovateľky «Krajský súd nepostupoval v súlade s ust. § 212 ods. 1 a ods. 3 OSP, ust. § 213 OSP, keď sa

nevysporiadal s dôvodmi odvolania sťažovateľky a hlavne s vadami prvostupňového konania, na ktoré aj v odvolaní poukázala, pričom išlo o vady, ktorými prvostupňový súd „zmaril“ dôkazy predkladané sťažovateľkou, keď ich vykonal spôsobom, ktorým nie je zrejmé, čo vlastne oboznámením sa so spismi konkrétne zistil».

Sťažovateľka žiada ústavný súd, aby vydal toto rozhodnutie:

„Okresný súd v Pezinku v konaní vo veci vedenej pod sp. zn. 5 C 449/00 a Krajský súd v Bratislave v konaní vo veci vedenej pod sp. zn. 5 Co 98/03 porušili právo sťažovateľky na poskytnutie súdnej ochrany zaručenej v čl. 46 ods. 1, 47 ods. 3, 48 ods. 2 Ústavy Slovenskej republiky a právo sťažovateľky domáhať sa svojho práva na nezávislom a nestrannom súde, a to najmä tým, že súdy vykonali dôkaz listinou v rozpore so zákonom, účastníkom nedali možnosť vyjadriť sa k všetkým vykonaným dôkazom, porušili zásadu rovnosti účastníkov konania, neposúdili všetky skutočnosti, ktoré vyšli v konaní najavo a boli pre rozhodnutia vo veci podstatné, nevykonali všetky navrhnuté dôkazy a nevyhodnotili dôkazy v súlade so zákonom. Ďalej týmto súdy porušili právo na spravodlivé súdne konanie podľa čl. 6 ods. 1 Dohovoru o ochrane ľudských práv a základných slobôd nerešpektovaním procesných predpisov pri hodnotení dôkazov, ustanovenie o vykonaní dôkazov § 129 ods. 1 OSP a toho, čo v konaní vyšlo najavo podľa § 132 OSP a neodôvodnením rozsudkov v súlade s § 157 ods. 2 a 3 OSP a Krajský súd v Bratislave ustanovenia § 212, § 213 OSP tým, že sa vôbec nezaoberal rozsahom a dôvodmi odvolania. Napokon bol uvedeným postupom súdov porušený taktiež čl. 14 ods. 1 časti III Medzinárodného paktu o občianskych a politických právach o práve na spravodlivý súd.

Ústavný súd Slovenskej republiky rozsudok Okresného súdu v Pezinku č. k. 5 C 449/00-164 zo dňa 29. 1. 2003 a rozsudok Krajského súdu v Bratislave č. k. 5 Co 98/03-188 zo dňa 21. 10. 2003 zrušuje a vec vracia Okresnému súdu v Pezinku na ďalšie konanie a rozhodnutie.“

II.

Podľa čl. 127 ods. 1 ústavy ústavný súd rozhoduje o sťažnostiach fyzických osôb alebo právnických osôb, ak namietajú porušenie svojich základných práv alebo slobôd, alebo ľudských práv a základných slobôd vyplývajúcich z medzinárodnej zmluvy, ktorú Slovenská republika ratifikovala a bola vyhlásená spôsobom ustanoveným zákonom, ak o ochrane týchto práv a slobôd nerozhoduje iný súd.

Podľa čl. 46 ods. 1 ústavy každý má právo domáhať sa zákonom ustanoveným spôsobom svojho práva na nezávislom a nestrannom súde (...)

Podľa čl. 47 ods. 3 ústavy sú všetci účastníci v konaní pred všetkými orgánmi verejnej moci uvedenými v čl. 47 ods. 2 rovní.

Podľa čl. 48 ods. 2 ústavy má každý právo, aby sa jeho vec verejne prerokovala bez zbytočných priťahov a v jeho prítomnosti a aby sa mohol vyjadriť ku všetkým vykonávaným dôkazom.

Podľa čl. 6 ods. 1 dohovoru každý má právo na to, aby jeho záležitosť bola spravodlivo, verejne a v primeranej lehote prejednaná nezávislým a nestranným súdom zriadeným zákonom, ktorý rozhodne o jeho občianskych právach alebo záväzkoch (...).

Podľa čl. 14 medzinárodného paktu sú si všetky osoby pred súdom rovné. Každý má úplne rovnaké právo, aby bol spravodlivo a verejne vypočutý nezávislým a nestranným súdom, ktorý rozhoduje (...) o jeho právach a povinnostiach (...).

Ústavný súd podľa § 25 ods. 1 zákona Národnej rady Slovenskej republiky č. 38/1993 Z. z. o organizácii Ústavného súdu Slovenskej republiky, o konaní pred ním a o postavení jeho sudcov v znení neskorších predpisov (ďalej len „zákon o ústavnom súde“) každý návrh predbežne prerokuje na neverejnom zasadnutí bez prítomnosti navrhovateľa, ak tento zákon neustanovuje inak. Pri predbežnom prerokovaní každého návrhu ústavný súd skúma, či dôvody uvedené v § 25 ods. 2 zákona o ústavnom súde nebránia jeho prijatiu na ďalšie konanie. Podľa tohto ustanovenia návrhy vo veciach,

na ktorých prerokovanie nemá ústavný súd právomoc, návrhy, ktoré nemajú zákonom predpísané náležitosti, neprípustné návrhy alebo návrhy podané niekým zjavne neoprávneným, ako aj návrhy podané oneskorene môže ústavný súd na predbežnom prerokovaní odmietnuť uznesením bez ústneho pojednávania. Ústavný súd môže odmietnuť aj návrh, ktorý je zjavne neopodstatnený.

Predmetom sťažnosti je tvrdené porušenie základného práva sťažovateľky na spravodlivé súdne konanie podľa čl. 46 ods. 1 ústavy a čl. 6 ods. 1 dohovoru, základného práva na rovnosť účastníkov v konaní podľa čl. 47 ods. 1 a čl. 14 ods. 1 medzinárodného paktu a základného práva vyjadriť sa ku všetkým vykonávaným dôkazom podľa čl. 48 ods. 2 ústavy postupom okresného súdu v konaní vedenom pod sp. zn. 5 C 449/00 v spojení s postupom krajského súdu v konaní vedenom pod sp. zn. 5 Co 98/03.

*K námietke porušenia základného práva na spravodlivé súdne konanie
podľa čl. 46 ods. 1 ústavy a čl. 6 ods. 1 dohovoru*

Podľa konštantnej judikatúry ústavného súdu je dôvodom na odmietnutie sťažnosti pre zjavnú neopodstatnenosť okrem iného nezistenie žiadnej možnosti porušenia označeného základného práva alebo slobody, reálnosť ktorej by mohol posúdiť po jej prijatí na ďalšie konanie (napr. I. ÚS 122/02).

Sťažovateľka tvrdila, že bolo porušené jej právo na spravodlivé súdne konanie „najmä tým, že súdy vykonali dôkaz listinou v rozpore so zákonom (...), neposúdili všetky skutočnosti, ktoré vyšli v konaní najavo a boli pre rozhodnutia vo veci podstatné, nevykonali všetky navrhnuté dôkazy a nevyhodnotili dôkazy v súlade so zákonom“.

Porušenie práva na spravodlivé súdne konanie vidí sťažovateľka aj v nerešpektovaní procesných predpisov pri hodnotení dôkazov, v neodôvodnení rozsudkov v súlade s § 157 ods. 2 a 3 OSP a v postupe krajského súdu, ktorý sa podľa nej nezaoberal rozsahom a dôvodmi odvolania.

Z vyžiadaného spisu okresného súdu a z predložených rozhodnutí ústavný súd zistil, že rozsudkom okresného súdu sp. zn. 5 C 449/00 z 29. januára 2003 bol zamietnutý návrh sťažovateľky na určenie absolútnej neplatnosti právneho úkony – kúpnej zmluvy z 22. septembra 1992, ktorou ako predávajúca previedla na svojho (v čase podania návrhu už nebohého) syna nehnuteľnosti nachádzajúce sa v katastrálnom území S. J. Proti tomuto rozsudku podala sťažovateľka 14. marca 2003 odvolanie.

Krajský súd ako súd odvolací prejednal vec podľa § 212 ods. 1 OSP na odvolacom pojednávaní 21. októbra 2003 podľa § 214 ods. 1 OSP a dospel k záveru, že odvolanie sťažovateľky (žalobkyne) nie je dôvodné, na základe čoho rozsudkom sp. zn. 5 Co 98/03 napadnutý prvostupňový rozsudok potvrdil. V odôvodnení svojho rozsudku okrem iného konštatoval, že *„Vykonaným dokazovaním nebolo vôbec preukázané, že by právny úkon (zmluva) bol urobený žalobníčkou pod hrozbou násilia alebo pod tlakom bezprávnej vyhrážky, teda neslobodne. Skutočnosti v tomto smere tvrdené žalobníčkou neboli potvrdené žiadnym zo svedkov, okrem svedkyne T., ktorá sa však tieto skutočnosti dozvedela od žalobníčky. (...) Aj podľa názoru odvolacieho súdu je úmysel žalobníčky v súvislosti s týmto konaním zrejmý, a to z obsahu listín (výzvy, vyjadrenia) písaných žalobníčkou v období od začiatku roku 2000, teda v období, kedy opätovne po dlhej dobe obnovila styk s dcérou a táto prevzala starostlivosť o žalobníčku a jej opateru. Podľa žalobníčky táto sa vzhľadom na svoj zlý zdravotný stav a vysoký vek rozhodla odčiniť krivdu, spáchanú na dcére. Avšak absolútnu neplatnosť kúpnej zmluvy pre rozpor s dobrými mravmi nie je možné vyvodzovať z okolností, ktoré nastali po jej uzatvorení a s obsahom ani s účelom zmluvy nesúvisia. Rovnako nie je dôvodom neplatnosti kúpnej zmluvy skutočnosť, že nebola zaplatená kúpna cena (...)“*.

Účelom čl. 46 ods. 1 ústavy je zaručiť každému prístup k súdnej ochrane a k súdu ako k orgánu verejnej moci, ktorý vykonáva súdnu moc podľa čl. 142 ústavy. Základné právo zaručené čl. 46 ods. 1 ústavy a právo zaručené v čl. 6 ods. 1 dohovoru umožňuje každému, aby sa po splnení predpokladov ustanovených zákonom stal účastníkom súdneho konania. Ak fyzická osoba alebo právnická osoba splní predpoklady ustanovené zákonom, súd jej musí umožniť stať sa účastníkom konania so všetkými procesnými oprávneniami,

ale aj povinnosťami, ktoré z tohto postavenia vyplývajú. K odňatiu základného práva podľa čl. 46 ods. 1 ústavy by podľa ustálenej judikatúry ústavného súdu došlo vtedy, pokiaľ by komukoľvek bola odmietnutá možnosť domáhať sa svojho práva na nezávislom a nestrannom súde a pokiaľ by súd odmietol konať a rozhodovať o podanom návrhu fyzickej alebo právnickej osoby (I. ÚS 22/03, I. ÚS 52/03, PL. ÚS 139/02).

Stabilnou súčasťou rozhodovacej činnosti ústavného súdu (II. ÚS 4/94, II. ÚS 3/97) je taktiež názor, podľa ktorého právo na súdnu ochranu sa však nestotožňuje s procesným úspechom.

Z obsahu sťažnosti ústavný súd vyvodzuje, že porušenie svojho označeného práva vidí sťažovateľka predovšetkým v spôsobe, akým všeobecné súdy uplatňovali v konaní v jej právnej veci ustanovenia Občianskeho súdneho poriadku. Ústavný súd v tejto súvislosti poukazuje na judikatúru Európskej komisie pre ľudské práva (sťažnosť č. 6172/73, X. v. United Kingdom, sťažnosť č. 10000/83, H. v. United Kingdom), ako aj Európskeho súdu pre ľudské práva (napríklad v prípade Delcourt, resp. Monnel a Morris), v zmysle ktorej sa pod spravodlivým súdnym procesom (fair hearing) v žiadnom prípade nechápe právo účastníka súdneho konania na preskúmanie toho, akým spôsobom vnútroštátny súd hodnotil právne a faktické okolnosti konkrétneho prípadu. Právo na spravodlivý proces je naplnené tým, že všeobecné súdy zistia (po vykonaní dôkazov a ich vyhodnotení) skutkový stav a po výklade a použití relevantných právnych noriem rozhodnú za predpokladu, že skutkové a právne závery nie sú svojvoľné, neudržateľné alebo boli prijaté v zrejmom omyle konajúcich súdov, ktorý by poprel zmysel a podstatu práva na spravodlivý proces (IV. ÚS 252/04).

Ústavný súd v zmysle svojej doterajšej judikatúry nie je zásadne oprávnený ani povinný preskúmať a posudzovať skutkové zistenia a právne názory všeobecných súdov, ktoré pri výklade a uplatňovaní obyčajných zákonov vytvorili skutkový a právny základ ich rozhodnutí (m. m. II. ÚS 54/02). Rovnako stabilnou súčasťou rozhodovacej činnosti ústavného súdu je názor, podľa ktorého vo všeobecnosti úlohou súdnej ochrany ústavnosti poskytovanej ústavným súdom nie je chrániť občana pred skutkovými omylmi všeobecných

súdov, ale chrániť ho pred takými zásahmi do jeho práv, ktoré sú z ústavného hľadiska neospravedlňiteľné a neudržateľné (I. ÚS 17/01, I. ÚS 83/03).

Vzhľadom na to ústavný súd vyhodnotil túto argumentáciu sťažovateľky zdôvodňujúcu porušenie čl. 46 ods. 1 ústavy a čl. 6 ods. 1 dohovoru ako nedostatočnú na to, aby na jej základe bolo možné po prijatí sťažnosti na ďalšie konanie zistiť a preskúmať spojitosť medzi napadnutými postupmi okresného súdu a krajského súdu a namietaným porušením základného práva na spravodlivé súdne konanie.

Ústavný súd ďalej pripomína, že do obsahu základného práva na spravodlivý proces podľa čl. 46 ods. 1 ústavy a podľa čl. 6 ods. 1 dohovoru nepatrí aj právo účastníka konania (dotknutej osoby) vyjadrovať sa k spôsobu hodnotenia ním navrhnutých dôkazov súdom, prípadne sa dožadovať ním navrhnutého spôsobu hodnotenia vykonaných dôkazov (I. ÚS 97/97), resp. toho, aby všeobecné súdy preberali alebo sa riadili výkladom všeobecne záväzných právnych predpisov, ktorý predkladá ako účastník konania (II. ÚS 3/97, II. ÚS 251/03). V nadväznosti na uvedené považuje za potrebné zdôrazniť, že z rozdelenia súdnej moci v ústave medzi ústavný súd a všeobecné súdy (čl. 124 a čl. 142 ods. 1 ústavy) vyplýva, že ústavný súd nie je alternatívou ani mimoriadnou opravnou inštanciou vo veciach patriacich do právomoci všeobecných súdov (m. m. II. ÚS 1/95, II. ÚS 21/96). Zo subsidiárnej štruktúry systému ochrany ústavnosti ďalej vyplýva, že práve všeobecné súdy sú primárne zodpovedné za výklad a aplikáciu zákonov, ale aj za dodržiavanie práv a slobôd vyplývajúcich z ústavy alebo z medzinárodnej zmluvy podľa čl. 7 ústavy (I. ÚS 13/00, m. m. II. ÚS 1/95, I. ÚS 4/00, I. ÚS 17/01).

Len výnimočne by otázka splnenia podmienok konania pred všeobecnými súdmi mohla byť predmetom kritiky zo strany ústavného súdu vtedy, ak by vyvodené závery boli zjavne neodôvodnené alebo arbitrárne a zároveň by mali za následok porušenie nejakého základného práva alebo slobody. S poukázaním na dosiaľ uvedené ústavný súd konštatuje, že v danej veci o takýto prípad nejde.

K námietke sťažovateľky týkajúcej sa spôsobu zapisovania do zápisnice na pojednávaní konanom na okresnom súde 29. januára 2003 ústavný súd uvádza,

že z obsahu predmetnej zápisnice nevyplýva, že by sťažovateľka, resp. jej právna zástupkyňa boli vzniesli akékoľvek výhrady voči spôsobu zapisovania do zápisnice v priebehu predmetného pojednávania.

Ak sťažovateľka v konaní pred všeobecným súdom nevyslovila nesúhlas so spôsobom zapisovania do zápisnice a túto námietku uplatnila až v sťažnosti doručenej ústavnému súdu, nesplnila základný ústavný predpoklad na to, aby bola založená právomoc ústavného súdu podľa čl. 127 ods. 1 ústavy a § 49 zákona o ústavnom súde. Nevyžitie tejto možnosti v konaní pred všeobecným súdom nemožno naprávať alebo nahrádzať sťažnosťou v konaní pred ústavným súdom.

Podľa § 157 ods. 2 OSP v odôvodnení rozsudku súd uvedie podstatný obsah prednesov, stručne a jasne vysvetlí, ktoré skutočnosti považuje za preukázané a ktoré nie, z ktorých dôkazov vychádzal a akými úvahami sa pri hodnotení dôkazov riadil, prečo nevykonal i ďalšie navrhnuté dôkazy, a ako posúdil zistený skutkový stav podľa príslušných ustanovení, ktoré použil (ods. 2).

V záujme výchovného pôsobenia rozsudku dbá súd na to, aby odôvodnenie rozsudku bolo presvedčivé a zaoberalo sa príčinami sporu (ods. 3).

Toto zákonné ustanovenie je potrebné z hľadiska základného práva podľa čl. 46 ods. 1 ústavy a práva podľa čl. 6 ods. 1 dohovoru vykladať a uplatňovať s ohľadom na príslušnú judikatúru Európskeho súdu pre ľudské práva (pozri napr. rozsudok Garcia Ruiz v. Španielsko z 21. januára 1999, § 26) tak, že rozhodnutie súdu musí obsahovať dostatočné dôvody, na ktorých je založené. Rozsah tejto povinnosti sa môže meniť podľa povahy rozhodnutia a musí sa posúdiť vo svetle okolností každej veci. Z citovaného článku ústavy však nemožno vyvodzovať, že dôvody uvedené súdom sa musia zaoberať zvlášť každým bodom, ktorý niektorý z účastníkov konania môže považovať za základný pre svoju argumentáciu (m. m. I. ÚS 56/01).

Ústavný súd konštatuje, že sťažovateľka vo svojej sťažnosti neuviedla žiadnu skutočnosť, na základe ktorej by bolo možné usudzovať, že rozsudok okresného súdu a rozsudok krajského súdu sú postihnuté takými nedostatkami, ktoré by odôvodňovali záver o tom, že by tieto rozhodnutia boli neodôvodnené, čím malo podľa sťažovateľky taktiež dôjsť k porušeniu jej práva na spravodlivé súdne konanie.

Sťažovateľka bola žalobkyňou v označenom spore, všeobecné súdy v jej veci na základe jej návrhov konali a rozhodli, svoje rozhodnutia náležite odôvodnili na základe vlastných myšlienkových postupov a hodnotení, ktoré ústavný súd nie je oprávnený ani povinný nahrádzať.

Ústavný súd na základe toho dospel k záveru, že z napadnutých postupov okresného súdu a krajského súdu v označených konaniach nevyplývajú také skutočnosti, ktoré by poukazovali na príčinnú súvislosť s možnosťou porušenia uvedených základných práv alebo ktoré by svedčili o porušení ústavnoprocených princípov (čl. 46 až 50 ústavy).

Ústavný súd vychádzajúc zo skutkových okolností, ktoré vyplynuli z obsahu sťažnosti a dotknutého súdneho spisu a z právnych východísk a záverov všeobecných súdov oboch stupňov, preto ohľadne tej časti sťažnosti sťažovateľky, ktorou namieta porušenie základného práva na spravodlivé súdne konanie podľa čl. 46 ods. 1 ústavy a čl. 6 ods. 1 dohovoru dospel k záveru o jej zjavnej neopodstatnenosti a tiež o nedostatku svojej právomoci.

K námietke porušenia základného práva na rovnosť účastníkov v konaní podľa čl. 47 ods. 1 a čl. 14 ods. 1 medzinárodného paktu a základného práva vyjadriť sa ku všetkým vykonávaným dôkazom podľa čl. 48 ods. 2 ústavy

Predmetom sťažnosti je tiež tvrdenie sťažovateľky, že okresný súd a krajský súd porušili v označených konaniach svojím postupom jej základné právo rovnosti postavenia účastníkov konania podľa čl. 47 ods. 3 ústavy a čl. 14 ods. 1 medzinárodného paktu.

Zásada rovnosti strán v procese sa prejavuje vytváraním rovnakých procesných podmienok a rovnakého procesného postavenia subjektov, o ktorých právach a povinnostiach rozhoduje občianskoprávny súd (PL. ÚS 43/95, II. ÚS 121/02).

Pod rovnakým postavením účastníkov možno rozumieť iba také procesné postavenie, ktoré zabezpečí spravodlivý proces. Požiadavka spravodlivého procesu v sebe obsahuje zásadu zaručujúcu pre každú stranu v procese mať rovnakú možnosť obhajovať svoje záujmy a zároveň vylučujúcu mať možnosť podstatnej výhody voči protistrane.

Obsah práva rovnosti ako jedného z určujúcich ústavnoprávných princípov občianskeho súdneho procesu spočíva teda v tom, že všetci účastníci občianskeho súdneho konania (osobitne sporového konania), ako aj iného civilného procesu majú rovnaké procesné práva a povinnosti, ktoré uplatňujú a plnia za rovnakých procesných podmienok bez zvýhodnenia alebo diskriminácie niektorej z procesných strán.

Nerozhoduje procesné postavenie alebo procesná pozícia účastníka, nie je podstatné ani to, ktorý z účastníkov sa stane žalobcom a ktorý z účastníkov je žalovaný (II. ÚS 35/02).

Táto zásada vyjadrujúca „právo na spravodlivý proces“, nutnosť rovnakých „pravidiel hry“ alebo tiež „princíp rovnosti zbraní“ pre všetkých účastníkov súdneho konania je ďalej rozvedená v zákone č. 335/1991 Zb. o súdoch a sudcoch v znení neskorších predpisov (ďalej len „zákon o súdoch a sudcoch“), ale predovšetkým v Občianskom súdnom poriadku a v Trestnom poriadku (zákon č. 141/1961 Zb. v znení neskorších predpisov).

Zákon o súdoch a sudcoch (§ 7 ods. 1 prvá veta) deklaruje, že „Všetci sú si pred zákonom aj pred súdom rovní“. Podľa druhej vety tohto zákonného ustanovenia „Každý má právo na ochranu svojich práv, slobôd a právom chránených záujmov pred súdom, pokiaľ zákon nezveruje túto ochranu iným orgánom“.

Rovnosť účastníkov v súdnom konaní ako prirodzený dôsledok rovnosti všetkých občanov bližšie charakterizuje § 18 OSP, podľa ktorého „Účastníci majú v občianskom

súdnom konaní rovnaké postavenie... Súd je povinný zabezpečiť im rovnaké možnosti na uplatnenie ich práv“. Táto zásada sa premieta aj v ďalších ustanoveniach Občianskeho súdneho poriadku, predovšetkým v ustanoveniach upravujúcich vedenie konania a priebeh dokazovania.

Ústavný súd konštatuje, že zo skutočností, ktoré sťažovateľka vo svojej sťažnosti uvádza, nevyplýva žiadna možnosť porušenia čl. 47 ods. 3 ústavy a čl. 14 ods. 1 medzinárodného paktu, reálnosť ktorej by mohol posúdiť po prijatí sťažnosti na ďalšie konanie, a ani sťažovateľka, ktorá je v konaní pred ústavným súdom zastúpená advokátkou, teda kvalifikovaným právnym zástupcom, neuviedla žiadnu skutočnosť, na základe ktorej by bolo možné usudzovať, že by napadnuté konania okresného súdu a krajského súdu boli postihnuté takými nedostatkami, ktoré by odôvodňovali záver o nerešpektovaní rovnosti účastníkov konania.

Pokiaľ ide o rovnosť procesných prostriedkov, ktoré mali účastníci konania v súdnom konaní na ochranu svojich práv a oprávnených záujmov k dispozícii, možno konštatovať, že oba sudy svojimi postupmi nepriznali účastníkom konania na strane žalovaných viac práv, než mala v konaní pred súdmi oboch stupňov k dispozícii sťažovateľka, ale predovšetkým jej neodňali (resp. neobmedzili) možnosť uplatnenia jej procesných námietok ani ju nijakým iným spôsobom oproti účastníkom konania na strane žalovanej neznevýhodnili. To platí aj vo vzťahu k celému priebehu konania.

Ústavný súd poznamenáva, že subjektívny názor sťažovateľky, že bola v napadnutých konaniach diskriminovaná, nie je dostatočným dôvodom na záver, že mohlo dôjsť k takémuto diskriminačnému postupu, ak chýbajú objektívne okolnosti, ktoré by dovolili takýto záver aspoň na účely prijatia sťažnosti na ďalšie konanie (IV. ÚS 210/04).

Vychádzajúc z obsahu sťažnosti, z jej príloh a z obsahu dotknutého súdneho spisu nie je podľa názoru ústavného súdu možné akceptovať názor, že by postupom všeobecných súdov bola sťažovateľke odňatá možnosť vyjadriť sa ku všetkým vykonávaným dôkazom, čo jej ako účastníčke konania zaručuje čl. 48 ods. 2 ústavy. Sťažovateľka mala možnosť byť

prítomná na všetkých súdnych pojednávaniach, mala možnosť ústne i písomne podať svoje vyjadrenie ku všetkým vykonaným dôkazom, čo v priebehu konania aj v plnej miere bez akéhokoľvek obmedzenia využívala.

Vzhľadom na to v preskúmvanej veci pri predbežnom prerokovaní podľa § 25 ods. 1 zákona o ústavnom súde dospel ústavný súd k záveru o nedostatku priamej príčinnej súvislosti medzi napadnutými postupmi okresného súdu a krajského súdu a možným porušením základných práv sťažovateľky podľa čl. 47 ods. 3 a čl. 48 ods. 2 ústavy, a tým o zjavnej neopodstatnenosti jej sťažnosti v tejto časti.

Na základe uvedeného rozhodol ústavný súd po predbežnom prerokovaní tejto časti sťažnosti tak, ako je uvedené vo výrokovej časti tohto rozhodnutia.

P o u č e n i e : Proti tomuto rozhodnutiu nemožno podať opravný prostriedok.

V Košiciach 18. januára 2004